

Література

1. **Малиновська О.** Консультпункт у системі проектування і впровадження педагогічних технологій // Нові технології навчання: Наук.–метод. зб. / Ред. кол.: В.Зайчук, О.Савченко, М.Дмитриченко та ін. – К., 2003. – С.122 – 125.
2. **Педагогічні технології у неперервній професійній освіті:** Монографія / С.О.Сисоєва, А.М.Алексюк, П.М.Воловик, О.І.Кульчицька та ін. / За ред. С.О.Сисоєвої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.

УДК 378.637.016:78.071.2(043)

Жигінас Т.В.

ЗМІСТ І ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО МУЗИЧНОГО ПРОСВІТНИЦТВА СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

В статтє изложєны основныє позициї подготовкы будущих учителей музыки к музыкально-просветительской работе среди детей и юношества. Она предполагает координационно-ориентировочные мероприятия для студентов выпускных курсов и включает ряд этапов: ознакомительно-аналитический, проективно-моделирующий и практически-реализующий, последовательность которых обусловлена мерой охвата материала.

Ключевые слова: *музыкальное просветительство, концертно-образовательная деятельность*

Система освіти в Україні як соцікультурний і духовний феномен знаходиться на новому етапі, спрямованому на особистісний розвиток молодої людини, формування її естетичної культури, здатність до повноцінного сприйняття творів високого мистецтва, зокрема, музики .

Становлення ідей пропаганди класичного мистецтва засобами концертної діяльності в Україні пов'язане з іменами видатних діячів культури, зокрема таких як А.Авдієвський, О.Кошиць, М.Стеф'юк та ін.

Визначення провідних аспектів і специфіки концертно-просвітницької діяльності серед дітей та юнацтва дістала широке осмислення в роботах Б.Асаф'єва, Н.Гродзенської, Д.Кабалевського, В.Шацької, Б.Яворського та ін.

Сучасний етап розвитку теорії й методики музичного виховання з проблем просвітництва постійно збагачується виокремлюючись за такими напрямками: визначення закономірних зв'язків між цілеспрямованим педагогічним впливом і результатами музичного сприймання школярів (Л.Коваль, О.Ростовський); з'ясування особливостей підготовки студентів до музично-просвітницької діяльності (Л.Безбородова, Т.Жигінас, Є.Куришев, І.Немикіна, І.Полякова); розробка системи професійної підготовки студентів до художньо-естетичної освіти школярів на культурологічних засадах (Л.Масол, О.Олексюк, Л.Рапацька, О.Шевнюк, О.Щолокова); висвітлення шляхів подолання академічної замкненості музично-виховної роботи серед учнівської та студентської молоді (А.Болгарський, В.Яконюк).

Проте цілісного осмислення підготовки фахівців до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва, яка має свою специфіку і завдання, досі не існує. Аналіз практики свідчить, що підготовка студентів до концертно-освітньої діяльності здійснюється переважно стихійно і безсистемно, а питання виконавської діяльності студентів вирішуються загалом з позицій вузькофахового навчання.

Отже, виникла необхідність удосконалити процес підготовки фахівців, здатних проводити комплексну музично-просвітницьку роботу серед дітей та юнацтва.

Стає очевидним, що музично-педагогічна освіта зможе виконати соціальне замовлення лише на основі забезпечення взаємодії між музично-художнім і методико-

педагогічним компонентами навчання студентів. Підготовка майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності виступає одним із шляхів реалізації цього принципового підходу, оскільки питання удосконалення художнього виховання школярів у широких загальноосвітніх вимірах не можуть бути вирішеними виключно в процесі проведення уроків мистецтва, на які відводиться надто обмежений час у сучасній школі.

Дефіцит естетичного впливу на дітей та юнацтво засобами музики доцільно компенсувати шляхом проведення музично-просвітницької роботи в умовах позакласних занять, одним із різновидів якої виступає концертно-освітня діяльність. Вона передбачає залучення дітей та юнацтва до сприймання творів у безпосередньому “живому” звучанні, яке супроводжується поясненнями педагогічного характеру, адже слухання музики в концертному виконанні сприяє досягненню ефекту підсиленого емоційно-естетичного впливу на слухачів.

Глибинність даної проблеми навіть не в тім, що педагогічно неконтрольоване слухання музики схиляє молодь до сприймання переважно творів “легкого” жанру. Залишені в сфері музики на призволяще, учні орієнтуються на модні напрямки, на уподобання ровесників, на орієнтири, запропоновані шоу-індустрією. Мистецькі цінності у середовищі школярів набувають невизначеності, розмитості характеристик, і, що особливо небезпечно значних перекосів в бік смаків низького гатунку.

Ця невизначеність створює певну небезпеку бо музика є найпопулярнішим видом мистецтва в учнівському середовищі. Більше того, популярність музики має тенденцію до неспинного зростання. Інтелектуалізація суспільства, раціоналізація життя завдяки інтенсивному розвитку науки спричиняє посилений інтерес до емоційно-наповнених форм буття. Емоційна природа музики, підсилено емоційне наповнення її образів порівняно з іншими видами мистецтва і надалі спричинятимуть пріоритетну роль музики в художніх перевагах молоді.

Музичне просвітництво певним чином долає некерованість музичного дозвілля школярів. Відбір виконавського репертуару, продумане складання програм, виважений підхід до словесної інтерпретації музичних образів, які притаманні концертно-освітній діяльності, дають можливість педагогічно доцільно спрямовувати вільний час школярів.

Динаміку процесуального розгортання підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності пропонується проводити у три етапи, кожен з яких відрізняється характером діяльності – від спостереження за здобутками інших до відпрацювання власних умінь в концертно-освітній діяльності, від моделювання – до реального втілення концертно-освітньої програми, від фрагментарної участі в концертно-освітньому виступі – до цілісного його здійснення. Зміст роботи на другому і третьому етапах ґрунтується на здобутках, досягнутих студентами на попередньому етапі.

Метою першого, *ознайомлювально-аналітичного* етапу є розширення уявлень студентів про концертно-освітню діяльність, її зміст, соціальну значущість, специфіку проведення, розкриття можливостей професійного становлення, особистого естетичного і творчого розвитку в процесі концертно-освітньої діяльності. На цьому етапі підготовки майбутні викладачі мистецьких дисциплін розширюють власний репертуар, засвоюють критерії його вибору для роботи з учнями різних вікових категорій. Серед ефективних засобів роботи на цьому етапі визначено такі як залучення студентів до вивчення існуючого досвіду роботи в досліджуваному напрямку та аналіз естетико-педагогічних засад музичного просвітництва в теорії та практиці.

Активізація художньо-пошукової і аналітичної роботи проходить шляхом застосування таких форм як індивідуально-творчі бесіди з викладачем, групові міні-обговорення у виконавському класі та проведення розширених дискусій в контексті роботи НСТ, створення ситуацій художнього вибору.

Другий етап, *проективно-моделюючий*, підпорядковано завданням розвитку здатності студентів до музично-педагогічної творчості, зацікавлення їх інтегрованими підходами до музичної і вербальної інтерпретації творів, засвоєнню основних умінь концертно-освітньої

діяльності в проєкції на майбутню практичну роботу. На цьому етапі особливої актуальності набувають також впровадження варіативних підходів до навчання. Усвідомлення можливостей урізноманітнити, варіативно виконувати навчальні завдання розсувають перед студентами межі творчого тлумачення музичних і педагогічних явищ. Серйозна увага приділяється індивідуалізації підготовки, яка трактується не лише як віднайдення адекватних індивідуальності студента засобів навчання, а і як закріплення індивідуально-особистісних ознак на “виході” підготовки – відпрацюванні індивідуального педагогічного стилю, розвитку притаманних саме цьому студенту естетико-смакових переваг, акцентуації характерних способів музичного сприймання і виконання музики.

Важливого значення надається оволодінню студентами уміннями музично-сценічної самопрезентації, відпрацюванню художньо-конструктивних умінь (складання сценаріїв, створення різних варіантів концертно-освітніх програм, здійснення музично-режисерського планування). Характерними для цього етапу стали активні форми роботи, а саме: застосування цілеспрямованого індивідуально-виконавського тренінгу, виконання завдань творчого спрямування і мобільних вправ, моделювання практичних ситуацій, проведення міні-конкурсів, адекватних роботі лектора-виконавця, ігрове проектування різних форм комунікативної поведінки.

Третій етап, *практично-реалізуючий*, спрямовано на відпрацювання умінь концертно-освітньої діяльності в реальних умовах спілкування студентів з учнівською аудиторією. Взаємодія зі слухачами створює можливості для практичного закріплення і вдосконалення як вже набутих, так і формування нових умінь. До останніх відноситься розвиток у майбутніх учителів здатності до педагогічної імпровізації в умовах сценічної діяльності, до миттєвого реагування на характер слухачької поведінки певної аудиторії, до оперативної корекції попередніх “заготовок”. Важливого значення в цей період набуває комунікативна підготовка студентів, розвиток у них здатності до збереження творчого самопочуття в умовах прилюдної діяльності.

Провідним методом педагогічного керівництва на цьому етапі є залучення студентів до зіставлення очікуваного ефекту з реальними результатами роботи. Студенти свідомо визначають переваги і прорахунки відбору та подачі музичного матеріалу, аналізують позитивні моменти і вади власних підходів до досягнення творчої взаємодії з учнями в процесі реального спілкування.

Третій етап в дослідженні визначається як системоутворюючий, що орієнтує зміст навчання на кожному етапі в річище єдиних вимог, сприяє забезпеченню цілісності всього процесу підготовки студентів, майбутніх викладачів мистецьких дисциплін до музичного просвітництва.

Отже, організація дозвілля шляхом проведення концертно-освітньої діяльності зумовлена необхідністю змістовного спрямування вільного часу учнів, популярністю музичного мистецтва серед молоді, невимушеним характером сприймання мистецтва в концертній обстановці. Концертно-освітня діяльність виступає чинником протидії засиллю беззмістовних творів поп-мистецтва, негативні наслідки побутування якого серед дітей та юнацтва відмічає прогресивна музично-педагогічна громадськість усього світу.

В світлі сказаного приходимо до *висновку* про те, що концертно-освітнє спрямування роботи зі шкільною молоддю представляє різновид музичного просвітництва, основою якого є безпосереднє звучання музики у виконавській інтерпретації та її словесне коментування. Концертно-освітня діяльність ґрунтується на мистецькій взаємодії між суб'єктами художньо-творчого процесу – лекторами, педагогами, артистами, слухачами і полягає у залученні школярів до сприймання кращих зразків світової музичної культури у “живому” виконанні, активізації їх оцінного ставлення до мистецтва.

Підготовка майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності розглядається нами як упорядкований процес, що вписується у систему викладання фахових дисциплін і потребує координації на останніх курсах навчання студентів у педагогічному університеті.

Таким чином, наведені у статті провідні позиції щодо підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності передбачають розгляд її як чинника інтенсифікації музично-фахового навчання і методичного становлення майбутніх учителів музики.

Література

1. **Асаф'єв Б.В.** Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. – 2-е изд. – Л.: Музыка, 1973. – 144 с.
2. **Безбородова Л.А.** Подготовка студентов к музыкально-просветительской деятельности. – М.: МГУК, 1997. – 52 с.
3. **Болгарский А.Г.** Формирование интереса к народной музыке у подростков на занятиях в вокально-инструментальных ансамблях. Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / НИИ художественного воспитания АПН СССР. – М., 1983. – 14 с.
4. **Гродзенская Н.Л.** Школьники слушают музыку. - М.: Просвещение, 1969. – 77 с.
5. **Жигінас Т.В.** Концертно-освітня діяльність у творчості видатних митців. Наукові записки. Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова / Упор. П.В.Дмитренко, Л.Л.Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. – Випуск LXIV (64). – С. 59 – 66.
6. **Жигінас Т.В.** Методичні аспекти підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності. Професійно-художня освіта України: Зб. наук.праць. Вип.4 / Редкол.; І.А.Зязюн (голова), В.О.Радкевич, Н.М.Чепурна (заступники голови) та ін. – Київ; Черкаси: видавництво “Черкаський ЦНТЕГ”, 2007. - С. 213 – 220.
7. **Кабалевський Д.Б.** Як розповідати дітям про музику? – К.: Муз. Україна, 1981. – 320с.
8. **Падалка Г.М.** Музична педагогіка. Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / За ред.В.Г.Бутенка. – Херсон: ХДПІ, 1995. – 104 с.

УДК 371.1+784.67

Рибніков О.М.

ЦИФРОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

В статье рассмотрены некоторые вопросы использования цифрового электронного музыкального инструментария в контексте формирования творческой индивидуальности будущего учителя музыки и особенностей его профессиональной подготовки для системы музыкального образования.

Ключевые слова: цифровой музыкальный инструментарий, творческая деятельность, информационные технологии.

Сучасна інформатизація суспільного життя набуває глобальних ознак, все більше впливає на всі аспекти життєдіяльності людини. Надзвичайної актуальності ці процеси набувають у педагогіці, де особливо важливим є формування готовності молодих спеціалістів як творчих особистостей до роботи в умовах нового інформаційного суспільства.

Розвиток творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства й виховання людини. Тому особливо звертається увага на формування у студентів різноманітних, глибоких і міцних систем знань, на максимальну стимуляцію їх самостійної діяльності, на розвиток стійких творчих інтересів, цілеспрямованості творчих пошуків. Інформатизація суспільства надає нові можливості для вирішення цих завдань. Вдосконалюється й педагогічний процес, для якого кібернетичний підхід створює нові, ефективні засоби навчання, автоматизує деякі функції педагога. «Кібернетичні навчальні пристрої мають велике майбутнє як засоби педагогічного дослідження. Опрацювання проблем застосування кібернетики в педагогіці перебуває на початковій стадії,» — відзначає